

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.04.1996, sp. zn. 2 Tzn 59/96, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.59.1996.1

Číslo: 39/1996

Právní věta: Napadení policisty provádějícího služební zákrok, které má znaky trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., je nutno posuzovat, je-li pachatelem voják (§ 90 odst. 3 tr. zák.), jako trestný čin vojenský, a to trestný čin zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1 tr. zák. Přitom je však třeba mít na zřeteli, že materiálním znakem tohoto trestného činu je stupeň nebezpečnosti, který je vyšší než malý (§ 294 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.04.1996

Spisová značka: 2 Tzn 59/96

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Útok na veřejného činitele

Předpisy: 140/1961 Sb. § 90 odst. 3 § 155 odst. 1 písm. a)
§ 275 odst. 1
§ 294

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1996 sb. rozh.

Napadení policisty provádějícího služební zákrok, které má znaky trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., je nutno posuzovat, je-li pachatelem voják (§ 90 odst. 3 tr. zák.), jako trestný čin vojenský, a to trestný čin zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1 tr. zák. Přitom je však třeba mít na zřeteli, že materiálním znakem tohoto trestného činu je stupeň nebezpečnosti, který je vyšší než malý (§ 294 tr. zák.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 1996 sp. zn. [2 Tzn 59/96](#))

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal v neprospěch obviněného ministr spravedlnosti proti usnesení okresního státního zástupce v Plzni - městě ze dne 30. 8. 1995 sp. zn. 4 Zt 397/95.

Z odůvodnění:

Okresní státní zástupce v Plzni-městě svým usnesením ze dne 30. 8. 1995 sp. zn. 4 Zt 397/95 postoupil podle § 171 odst. 1 tr. ř. trestní věc obviněného P. K., v té době vojína základní služby, k projednání veliteli VÚ 8186 Sušice, neboť nejde o trestný čin, ale o skutek, který lze posuzovat jako kárné provinění. Tento skutek měl spočívat v tom, že obviněný dne 1. 7. 1995 kolem 19.00 hod. v Nýrsku fyzicky napadl policistu Policie ČR, Obvodního oddělení Nýrsko, nstržm. K. Š. provádějícího služební zákrok. K napadení došlo tak, že obviněný P. K. na zakročujícího policistu skočil, odtrhl ho od osoby, proti které tento zákrok prováděl, a povalil ho na zem. Toto usnesení nabylo právní moci dne 24. 10. 1995.

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch P. K. v zákonné šestiměsíční lhůtě vyplývající z ustanovení § 272 tr. ř. V této stížnosti se uvádí, že trestní stíhání bylo proti P. K. zahájeno dne 7. 8. 1995, kdy mu vyšetřovatelem Policie ČR, Okresního úřadu vyšetřování v Klatovech, bylo sděleno obvinění z trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. Po skončení vyšetřování vyšetřovatel věc předložil Okresnímu státnímu zastupitelství v Plzni-městě, kde pak o věci bylo rozhodnuto výše popsáním způsobem. Rozhodnutí o postoupení věci bylo odůvodněno tím, že vzhledem ke všem okolnostem činu a osobě pachatele nebyly naplněny všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., zejména s ohledem na materiální stránku činu ve smyslu § 3 odst. 4 tr. zák.

Z obsahu vyšetřovacího spisu je patrné, že obviněný, aby zabránil hlídce Policie ČR, která zasahovala proti svědkovi J. P., provést služební zákrok, napadl poškozeného policistu tak, že se snažil jej odtáhnout, poté ho strhl na zem, kde jej držel až do doby, než ho další přítomné osoby od poškozeného odtrhly. Svým násilným jednáním způsobil poškozenému různá poranění, jako zhmožděniny a odřenin, byť bez pracovní neschopnosti. I když obviněný byl dosud bezúhonný, nelze právě s ohledem na výraznou intenzitu útoku posoudit jeho jednání jen jako kárné provinění, ale jako trestný čin útoku na veřejného činitele, jak to má na mysli § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. Jestliže Okresní státní zastupitelství v Plzni-městě trestní věc obviněného P. K. podle § 171 odst. 1 tr. ř. postoupilo, porušilo ustanovení § 171 odst. 1 tr. ř., a to ve prospěch obviněného.

Ministr spravedlnosti proto v závěru své stížnosti navrhl, aby Nejvyšší soud ČR podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením okresního státního zástupce v Plzni-městě byl ve prospěch obviněného P. K. porušen zákon v ustanoveních § 171 odst. 1 tr. ř. Dále navrhl, aby toto usnesení bylo zrušeno a dále aby bylo postupováno podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Z obsahu předloženého vyšetřovacího spisu vyplývá, že skutkový stav, tak jak byl popsán ve výroku napadeného usnesení, lze označit za správně zjištěný a plně odpovídající shromážděným důkazům. Taktéž rozsah provedení dokazování byl dostatečný k vydání rozhodnutí ve věci samé. V těchto směrech tedy k porušení ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. při postupu okresního státního zástupce nedošlo. Vzniklo ale pochybení jiné, které ani podaná stížnost pro porušení zákona nenamítá. Za nesprávnou je nutné označit právní kvalifikaci, kterou na jednání obviněného P. K. použil vyšetřovatel, potom ji přejal okresní státní zástupce a nakonec se jí v rámci mimořádného opravného prostředku domáhá i ministr spravedlnosti.

Ustanovení o trestném činu útoku na veřejného činitele podle § 155 tr. zák. je namířeno proti obecnému pachateli, který se dopustí jednání, jímž naplní příslušné formální znaky skutkové podstaty uvedeného trestného činu. V projednávaném případě se ale o obecného pachatele nejedná. P. K. byl v kritické době vojákem základní služby v hodnosti vojína a na této skutečnosti nemůže nic změnit ani jeho vlastní tvrzení, že měl uvedeného dne u útvaru volno. V této trestní věci proto je na

něho třeba pohlížet jako na vojáka v činné službě, čímž zde jsou splněny podmínky ustanovení § 90 odst. 1 tr. zák. o zvláštní způsobilosti pachatele. Z tohoto důvodu měly orgány přípravného řízení zkoumat, zda jednání obviněného P. K. lze formálně podřadit pod některé ustanovení obsažené v hlavě dvanácté zvláštní části trestního zákona, kde jsou zahrnuty trestné činy vojenské.

Trestného činu zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo klade odpor vojáku, který plní vojenské povinnosti, nebo jej donutí k porušení vojenské povinnosti, a za to bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. Podle § 90 odst. 3 písm. c) tr. zák., kde se v tomto zákoně mluví o vojáku, se jím rozumí příslušník vojensky organizovaného nebo jiného sboru, jehož příslušníci podléhají podle zvláštních zákonů ustanovením o trestných činech vojenských, je-li v činné službě. Za takový sbor je bezpochyby nutné považovat Policii České republiky, a to vzhledem k ustanovení § 1 odst. 1, 2 a § 56 odst. 3 zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. Lze konstatovat, že vojákem, který v dané věci byl po formální stránce donucen k porušení vojenské povinnosti, je nstržm. K. Š., příslušník Obvodního oddělení Policie ČR v Nýrsku. Jím plněné vojenské povinnosti je podle ustanovení § 90 odst. 4 tr. zák. nutno spatřovat v plnění povinností vyplývajících z již citovaného zák. č. 283/1991 Sb. Jmenovaný policista se přímo spolupodílel na požadování potřebného vysvětlení od osoby, která mohla přispět k objasnění důležitých skutečností podle § 12 odst. 1 tohoto zákona.

Z toho, co bylo výše uvedeno, lze utvořit dílčí závěr, že pokud bylo proti vojínu základní služby P. K. pro již dříve popsané jednání zahájeno trestní stíhání, mohlo být právně kvalifikováno pouze podle ustanovení o trestném činu zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1 tr. zák., a nikoliv podle ustanovení o trestném činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Jedním z pojmových znaků trestného činu je i nebezpečnost činu pro společnost (tzv. materiální znak trestného činu), která u zletilých pachatelů musí být vyšší než nepatrná (viz ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák.). Zvláštní ustanovení o trestní odpovědnosti obsažené v § 294 tr. zák. ale stanoví, že čin vykazující mimo jiné znaky některého trestného činu uvedeného v hlavě dvanácté zvláštní části trestního zákona o trestných činech vojenských, na něž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta, není trestným činem, jestliže stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý. Toto ustanovení tedy modifikuje ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák. o materiálním znaku trestného činu. U příslušných vojenských trestných činů tudíž nepostačuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost vyšší než nepatrný, ale stupeň nebezpečnosti musí být vyšší než malý. Při tomto hodnocení je pak v konkrétním případě nutno vycházet z ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Podle tohoto ustanovení stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.

Při přezkoumávání těchto jednotlivých kritérií u projednávaného případu dospěl Nejvyšší soud České republiky k následujícím zjištěním.

Ze strany obviněného se nejednalo o útok surový, zákeřný ani lstivý. Rovněž intenzita použitého násilí spočívající v uchopení poškozeného a povalení na zem, kde jej držel a nedovolil mu vstát, nedosahuje úrovně srovnatelné např. s údery pěstí, kopy apod. Svědčí o tom i obsah lékařské zprávy vypracované dne 1. 7. 1995 lékařem lékařské služby první pomoci polikliniky v Klatovech. Z této zprávy je patrné, že K. Š. při útoku P. K. utrpěl pouze nevýznamná poranění, která nevedla k jeho pracovní neschopnosti. Sám obviněný se ke svému jednání plně doznal a připustil, že nechtěl, aby policisté jeho kamaráda J. P. naložili do vozidla a odvezli. Dopustil se toho údajně proto, že byl v silně podnapilém stavu, avšak jako střízlivý by to neudělal. Nad svým činem vyjádřil lítost. V této souvislosti je nutno vidět i celkově kladné hodnocení osoby P. K. do doby spáchání činu. Nebyl soudně trestán, v místě trvalého bydliště je také hodnocen kladně. Svým nadřizeným z výkonu

vojenské základní služby je po odborné stránce hodnocen dobře. Byl čtyřikrát kázeňsky odměněn, potrestán nebyl. Nelze rovněž přehlédnout, že se činu dopustil ve věku blízkém věku mladistvých, konkrétně v devatenácti letech. P. K. se činu evidentně dopustil v úmyslu přímém, ale náhle pojatém, a nikoliv předem promyšleném. Pohnutka jeho jednání vycházela z odhodlání pomoci svému kamarádovi, byť zcela nevhodným a nepatřičným způsobem, když v konkrétní situaci ani nevěděl, proč jej policisté nutí nastoupit do služebního vozidla.

Veškeré tyto okolnosti spoluurčující konkrétní stupeň nebezpečnosti činu pro společnost jsou takového charakteru, že nelze v této dané věci konstatovat jiný závěr, než že jednáním P. K. sice byly znaky uvedené v ustanovení § 275 odst. 1 tr. zák. naplněny, ale stupeň nebezpečnosti trestného činu nelze označit za vyšší než malý. Proto meritorní rozhodnutí, jak bylo učiněno okresním státním zástupcem o postoupení věci veliteli VÚ 8186 Sušice podle § 171 odst. 1 tr. ř., lze v konečném důsledku považovat za správné, byť orgány přípravného řízení, včetně státního zástupce, pochybily jiným výše naznačeným způsobem a ve svých postupech nevycházely ze zcela správných a zákonu odpovídajících předpokladů.

Nejvyšší soud proto na základě těchto svých úvah dospěl ke konečnému názoru, že napadeným usnesením zákon porušen nebyl, a proto podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl.